український католицький часопис

МІСІОНАР

РІК ЗАСНУВАННЯ 1897 № 5 (43) * ТРАВЕНЬ 1996

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Заснований у 1897 році

Засновники - Отці Василіяни

Реєстраційне свідоцтво ЛВ-№122

Головний редактор
о. Василь Зінько, ЧСВВ

Редакційна колегія:
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Іван Новак, ЧСВВ,
о.Йосафат Воротняк, ЧСВВ,
о. Йосиф Будай, ЧСВВ,
о. Павло Мадяр, ЧСВВ

Літературне редагування та коректура Ігоря Скленара

Комп'ютерна верстка Ольги Кузьмич

Адреса редакції:
м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36,
Святоонуфріївський монастир ОО. Василіян
тел. 72-46-94

Підписано до друку 18.04.96
Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0. Тираж 3000 прим.
Зам.18

Ціна договірна

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській книжковій друкарні видавництва Отців Василіян «Місіонер».
292310, Львівська обл.,
м. Жовква, вул. Василіянська, 8

© Журнал "Місіонар", 1996.

ЗМІСТ

о. Василь Зінько, ЧСВВ
Майське набоженство... 1
Лікарня Спаса 2
Намір апостольства молитви на червень .. 3
Ікона з коралів 5
о. Павло Мадяр, ЧСВВ
Поможи нам, Боже, полюбити Україну! 6
Ігор Скленар
Дізнаємося правду про минуле 8
Леонід Михальчук
Загорівський монастир Різдва Пресвятої Богородиці 10
Спогади про пережите 13
Молитва і диво 15
о. Петро Йосафат Герилюк-Купчинський
Українські мученики за єдність з Апостольським Престолом 16
о. Йосафат Кончак, ЧСВВ
Подяка Пречистій Діві Марії, чудотворна ікона якої є в місті Самборі 22
Колись з'явиться хрест на небі... 25
о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ
Пияцтво - ворог честі і слави 26
Володар Буженко
Факти та коментарі... 28
З потоку новин 29
Рідний куток для християнської молоді з Великих Мостів 30
Тарасів день у Володимирі 30
Поетична сторінка 31
Левко на прогулянці 32

На обкладинці: Вознесіння Христове

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
● Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

МАЙСЬКЕ НАБОЖЕНСТВО

Християнське життя розвивається і не стоїть на місці. Щораз новіші форми його вияву виникають між побожними вірними. Одним із набоженств є майське набоженство.

1. Як воно зародилося? Весна - чарівна пора року. Вона нагадує юність та молодість, і будить молодечі почування та пориви. А молодь вже так з природи користає, зуживає весняні дні...

Та щоб ті весняні дні для молодих не були тільки чисто плотськими і змисловими, то один італійський священик, ієромонах-єзуїт, почав збирати молодь вечорами біля ікони Пресвятої Богородиці і проводити весняні набоженства. Юнаки і дівчата співали пісні, молилися, читали, слухали повчання священика. Також приносили квіти і ними прикрашали ікону Пресвятої Діви.

Варто знати, що монахи на Заході завжди були тісно пов'язані з мирянами і намагалися йти з всесторонньою поміччю до вірних. На Сході чомусь аж до нині пролягла прірва між тими, що визнають євангельські ради і заповіді.

Саме той почин італійського монаха підхопили інші священики. Не минуло багато часу, коли у всіх приходах Італії, Іспанії, Франції, Австрії та Німеччини почали проводити майські набоженства. Маївка широко поширювалася у монастирських і приходських храмах.

2. Серед українців католиків наприкінці минулого століття поширилася також маївка. Першими її запровадили у львівському монастирі, чи точніше, у монастирській церкві реформовані добромильські василіяни. Звідси вона поширилася на всі наші поселення.

Найкращим спогадом мого дитинства і юних літ є майські відправи у сокальській церкві святих апостолів Петра і Павла. Виставлені Найсвятіші Тайни, престіл Богородиці весь мовби потопає у квітах, церква переповнена вірними, і то не лише молоддю та дітьми, але й старших не бракує. Священик виголошує проповідь на честь Пресвятої, і всі зібрані співають величне і незабутнє "О Маріє, Мати Божа, молися за нас!" чи "Пресвятая Богородице, спаси нас!"

Коли довелося поїхати на поселення, то, наприклад, в Аргентині кожного травневого вечора правилася у апостолівській церкві отців

Василіян маївка. У церкві - чимало вірних. Діточки несли квіти Пресвятій Богородиці. Потім у 50-их роках мені самому довелося правити ці набоженства з величним духовним настроєм. У Бразилії на маївки народ сходиться з далеких місць, як от із-за 5-8 км, і це так щодня. Правляться травневі Богослужіння у церквах з повною виставністю, у каплицях і школах, і навіть у приватних хатах, де церкви поки що немає. І лісами лине пісня до Марії у холодні травневі вечори, бо тут не весна, а осінь саме надходить...

Сестри Служебниці є талановитими майстринями: прикрашають вишивками і квітками для цих набожеств престоли. Ніколи не забудуться Марійські престоли у Маркондесі, Ітапарі, Есперансі та інших місцях. Це саме робили і сестри Аннистки, Йосипітки та Катехитки Серця Ісусового. Навіть вірні іншої Церкви (латинники) приходили на ці відправи, бо у них таких маївок немає...

3. Міркуючи про майське набоженство, ми мусимо прийти до висновку, що такі багатолюдні і тривалі протягом усього місяця набоженства мають велику силу у випрошенні різних ласк і змилувань у Пресвятої Матері Господа нашого Ісуса Христа. А нам тієї опіки і Її Покрова святого нині більше, ніж будь-коли потрібно. Тому і цього року підімо чисельно на майські відправи і подбаймо, щоб наші покірні моління, сльози і жертви принесли усім спроможність вільними устами і українською мовою у цілому світі прославляти Пресвяту Богородицю, як це Вона сама запророкувала під дією Святого Духа на подвір'ї Єлисавети! Сповнімо Її волю і просімо, щоб наша Україна і наш у всьому світі сущий народ гідно і вільно прославив Пресвяту і Пречисту Богородицю, Божу й нашу Матір!

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

УКРАЇНЦІ В СВІТІ

ЛІКАРНЯ СПАСА

У Бразилії є місто Понта Гросса в області Парана. Там є і наша парохія Преображення Господнього. До неї належить нині близько тисячі українських родин. Свого часу тут був парохом о. Рафаїл Лотоцький, ЧСВВ, родом з Тартакова на Сокальщині. Він заохотив знайомих бізнесменів на порожній площі перед церквою збудувати лікарню. Згодом її набули сестри Служебниці. У цій лікарні працює біля 70 лікарів-спеціалістів і трудиться більше двадцяти сестер. Не кажучи вже про інший кваліфікований персонал. Душпастирюють у цій лікувальній установі отці Василіяни, зокрема жертовний о. Володимир Пастух. Йому допомагає невтомна сестра служебниця Леонія Добровольська. Минулого року у лікарні було 1170 Служб Божих, 2 666 сповідей, 1051 маслосвять, 13 767 осіб прийняли святе Причастя, 82 людей охрещено і 17 вперше приступили до св. Причастя. Розділено 22 903 катехитичні летючки, отримано 1 148 листів. Навернулося 54 особи. Було 52 шлюби. У першу середу місяця є адорація Найсвятіших Тайн.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

Оце Серце, що так дуже полюбило людей...

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірах Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ:

Загальний: ЩОБ АВТЕНТИЧНЕ МИСЛЕННЯ З ЦЕРКВОЮ ПРОЯВЛЯЛОСЯ У ВІРНОСТІ ДО ЇЇ ВЧЕННЯ (Поблагословлене Святішим Отцем).

Маємо для роздумів над цим наміром три речі: мислення з Церквою, Її вчення і вірність.

1. Мислення з Церквою - це оте латинське "сентіре кум Екклезія". Це давня засада вірних св. Петра. Саме на св. Петрі Христос заснував Церкву, і ні євангелія, ні передання не свідчать про інших апостолів, як це нині деякі собі вигадують...

Відчувати з Церквою - це виконувати ті повчання св. Павла филип'янам: "Плекайте ті самі думки в собі, які були у Христі Ісусі". Отже, ми так

повинні припасувати свої думки до Церкви, щоб були з нею в усьому згідні, та й тим самим не відступали від правдивої науки самого Господа Ісуса Христа.

Однозгідність мислення з Церквою - надзвичайно важлива річ, бо від самих початків Церкви були такі особи, що не бажали узгіднювати свої думки та почуття з церковним світоглядом. З того ж виникли й численні єресі. Люди самі собі вигадували власні поняття й думки, і ще хотіли накинути їх іншим. Це сьогодні і роблять з негідною завзятістю оті сектанти. Вони вам вулиці не дадуть перейти, аби тільки сприймали ви їхні думки, погляди і забаганки. Отакими то були впродовж історії Церкви усякі лютери, кальвіни, керулярії, кнокси, рутерфорди та інші, яким ліку немає.

2. Тепер дещо про навчання Церкви. Церква має обов'язок у кожній епосі подавати людям відповіді та спрямовувати на правильну ясну дорогу до неба. Щоб довідатися про це, треба вивчати катехизм та історію Церкви. От згадати хоча б дві траґічні дати у минулому Петрової Церкви: 1054 рік - керулярова схизма-роз'єднання і 1517 рік - повстав проти Церкви інший ватажок - Лютер, після чого наплодилося чимало сект і течій. В українців католиків тієї білої плями в історії немає. Бо 1596 рік - це поновлене визнання головою Церкви Петра (Скелі), що його сам Христос призначив і вирізнив, бо вибрав кого хотів, і нікого не питався, та й нині не буде питатися... Христос доручив святому Петрові настановляти братів, тобто самих апостолів, оберігати їх від блудів. Лукавий не спить, але наче той лев рикаючий, як сам св. Петро пише, шукає кого б то пожерти. Перед вовками і левами обороняють Божий народ наслідник Петра і наслідники апостолів - єпископи.

На кожну небезпеку і загрозу Церква має лік і оборону. От про помилки Лютера вона оприлюднила своє навчання на Тридентійському соборі, а Лев XIII написав енцикліку "Рерум новарум" ("Нові речі") - про права робітників і трударів. Під сучасну пору Петрова Церква теж скеровує своїх вірних на надійну дорогу до вічного призначення.

3. Мусимо зберігати вірність навчанню правдивої Церкви. Вірність - це прикмета любові. Правдива любов є витривалою аж до кінця. Не мають вірності ті, що добре почали, але потім залишили Христове стадо і Господню правду, та поволіклись до інших отар та вовків у овечій шкірі. Оповідали мені вже трохи давніше про одного християнина, що мешкав далеко від церкви. Щонеділі вставав раненько, садив жінку та дітей на віз, та й гайда до Божого дому. Ні одної неділі не схибив і не нехтував відправою. Та згодом приволіклися на оселю якісь "проповідники", самі собою вибрані, із твердою валютою у кишені, як це звичайно буває, та й цей чоловік перейшов до них. Хоч церква наша під боком, то сам не йде й інших стримує. Отже, забракло йому вірності. Тому просімо, щоб усі Петрові християни та й ми, йосафатівці, були вірними навчанню правдивої Христової Церкви.

Місійний: ЩОБ АФРИКАНСЬКІ СПІЛЬНОТИ ЗБІЛЬШУВАЛИ СВОЇ ЄВАНГЕЛІЗАЦІЙНІ СТАРАННЯ ЯК НАСЛІДОК АФРИКАНСЬКОГО СИНОДУ.

Велику вагу у житті Церкви мали синоди, тобто з'їзди та наради єпископів для загального добра якоїсь частини Церкви. Отаким в нас були Замойський та Львівський синоди. В США спричинився до росту і

порядкування Церкви Балтиморський синод, а на півдні Америки - Латиноамериканський синод.

Останнім був синод африканських Владик, які вирішили багато добрих справ і стараються, щоб вони були здійснені. Це робитимуть при допомозі єпархій, парохій та усіх вірних загалом із духовенством та монашим станом. Основна справа полягає у тому, щоб ці адміністративні одиниці добре справлялися, і ширилися Христові правди серед населення, яке, на жаль, є ще у великій мірі іншовірним. Серед своїх християн вони мають укріпляти християнські засади, а серед інших - спасенно і мудро їх ширити. Байдужих мають підносити до ревності та закликати до справжнього Богоугодного життя. Молімось за ці спільноти, щоб вони виконали гідно свою Божу роботу на Христовій ниві.

Місцевий: ЩОБ СТРАЖДАННЯ ХРИСТОВІ, А ГОЛОВНО ЙОГО КРИВАВІ РАНИ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАШОГО ОСОБЛИВОГО ПОЧИТАННЯ І ПОКЛОНІННЯ.

У червні вшановуємо Серце Христове чи Христа Чоловіколюбця, і тому дуже доречно пригадати собі про ту ціну, яку Христос заплатив за наше спасіння.

Права рука зі своєю кривавою раною повинна пригадувати нам: Господь хоче, щоб ми старалися стати по правиці на Страшному суді. А це зробимо, якщо будемо творити багато добрих діл. Ліва рука зі своєю раною повинна постійно нагадувати, щоб ми стереглися гріха та всяких пороків, адже вони можуть спричинити нерозкаяння і засуд.

Також рана правої ноги хай буде для нас заохотою прямувати дорогою чесноти і добрих постанов. А рана лівої ноги хай нагадує нам про згубний характер широкої світової дороги.

Окремої уваги заслуговує постійно і рана на Христовім боці, з якого випливає джерело любові до нас, і спонукає усіх нас жертвувати любов за любов та постійно плекати почуття вдячності і глибоку пошану нашому терплячому Спасителеві. Святі Христові рани, почитаємо Вас, щиро і глибоко вклоняємося Вам!

Покровитель на червень - святий КАРПО (8.6)

Карпо - це один з 70 учнів Ісуса Христа. Про св. Карпа згадує св. Павло. Це він просить св. Тимотея, щоб з Трояди приніс плащ, залишений у Карпа. Останнього св. Павло висвятив на єпископа Берії у Тракії. Загинув св. Карпо за часів Нерона від рук жидів.

ІКОНА З КОРАЛІВ

На оселі Антоніо Олінто (Парана, Бразилія) у місцевій церкві є ікона Пресвятої Богородиці, зроблена з коралів. Тутешній довголітній парох о. Іван Інокентій Михальчук, ЧСВВ збирав у жінок тої оселі коралі і подбав за виготовлення з них образу Пресвятої. Минулого року злодії вкрали цю ікону, але її знайдено в надморській місцевині. Після тієї події ікону носили до всіх наших церков та каплиць, щоб таким чином винагородити цю зневагу Дорогій Матері Ісуса й нашій Неньці.

ПОМОЖИ НАМ, БОЖЕ, ПОЛЮБИТИ УКРАЇНУ!

Україна - наша Мати. Вона має прекрасні степи, поля, гори, річки, чудове море, яке безперестанку обмиває її береги. На українській землі живе народ з важкою долею, який користується наймилішою мовою у світі та співає мелодійні і прекрасні пісні. Поряд з цим Україна є деколи незрозумілою країною, від якої розбігаються її діти у всі сторони, боячись її, як прокаженої.

Ти вже, Господи, учинив так, що її, нещасну "обідрану сиротину", полюбило небагато синів і дочок... вони зуміли полюбити красу краю, поспівчувати його недолі і не побоялись за рідну землю бути розіп'ятими, але інші боягузи їх назвали дикунами, бунтарями, неосвіченими варварами. Цим мученикам краще, що вони згоріли на вогнищі своєї любові, замерзли у холодних камерах, молячись за свою нещасну Матір, і відійшли з цього світу з візією щасливої Матері, яку з сльозами на очах кохають її рідні діти. Не дай, Боже, щоб ті герої встали якраз нині зі своїх могил і побачили, як їхні мрії розвіялись!

Але Ти, Господи, можеш все! Якщо Ти зумів для нас створити такі чудові гори та долини, якщо Ти послав нам святих, співаків, поетів, замучених чесною працею батьків і матерів, героїв, мужніх мучеників і світлих апостолів твого Святого слова, то Ти пішлеш нам ще Святого Духа, щоб навчив любити рідну мову, рідне поле і синє небо над ним, а відтак весь Твій великий світ, всі народи та всіх людей. Бо в кожного чоловіка є рідна земля і небо над головою.

А в кого нам вчитись любити рідну Україну, як не у Тебе, добрий наш Боже і Учителю. Коли Ти прийшов на цей світ у маленькому Назареті, Тебе оточували лише єврейські діти і Ти не соромився за них перед могутніми римлянами. Коли Ти збирав своїх дванадцятьох перших друзів і учнів, Ти не обрав ні сирійця, ні грека, ні фінікійця. Вони не змогли б з Тобою співати "сіонські пісні" і не плакали б, згадуючи єгипетський чи вавилонський полон, для них ім'я "Мойсей" було б зовсім чуже. Тебе з такою теплотою не оточували б чужі діти, співаючи Тобі "Осанна" і ріжучи вітки дерев, щоб Тебе вітати... Але Ти не соромився публічно визнати, що "прийшов лиш до синів Ізраїля і не годиться брати хліб від дітей і кидати його псам". Кордони Твого царства простягалися далі, вони відтак були вже до Самарії, Сирії, Греції, Рима і аж до "кінців землі". Але Ти хотів, щоб це сталось тоді, коли вже в Ізраїлі виникне одна християнська сім'я з твоєю Пресвятою Матір'ю, коли вже будуть з Тобою прощатись, щоб "наново зустрітись лиш у Царстві Небесному..."

Хто міг би вистояти під Твоїм страшним хрестом, крім найближчих духовних друзів... І хто міг би так щиро молитися за зіслання Святого Духа, як не ті, що знали Тебе від вифлеємських ясел і пройшли з Тобою усі околиці Йордану, їли Твій хліб і рибу, милуючись на берегах Генезаретського озера нічними зорями.

Народ - це Твоя родина, Сім'я, пов'язана спільною мовою, долею, спільними мріями. Ця сім'я хоче мати друзів, з якими разом краще і легше розв'язувати великі життєві завдання..Проте кожний народ мусить себе знати і цінувати, зобов'язаний дбати про порядок у своїй хаті і повинен відстоювати свої інтереси перед тими, яким легше нечесно користати з чужого, ніж зі свого. Мало хто робить рабами власних дітей, але чужих робить рабами залюбки. Мало хто обдирає останню свитину зі своїх ближніх, але загарбники вміли плюндрувати чужі землі і палити усе. Скільки разів Україна мусила бачити, як її жінок, матерів і діточок провадили чужинці у ясир? І чи вона могла не співати свої зворушливі пісні на честь тих мужів, які йшли рятувати нещасних сестер? Або чи міг Шевченко, бачачи гірку долю своїх сестер-кріпачок, не проливати гіркі сльози... і не сказати найпекучіші слова у бік панів, гнобителів і тих, які розривали його рідні могили? Чому у найсумніші дні нашої історії, коли руйнували усе святе, ті, що не завагались найрішучіше відстоювати Божі права, мусіли йти у тюрми або на смерть (мільйони замучено страшним голодом або виселено з їхніх домів)? Чому крім них ще знайшлося стільки байдужих, черствих, безжурних синів і дочок такого обездоленого народу? Вся загадка у любові! Не мали і не мають любові до своєї рідної Мами! Але хто нам подарує ту любов, як не Ти, Господи? Коли у темному закутку тюрми на Свят - вечір або у день Світлого Воскресіння сходилась купка в'язнів, щоб відмовити свої молитви і заспівати щось рідне, їм могли тільки позаздрити в'язні інших національностей: росіяни, татари, калмики...

Але якщо ці українці так берегли свої святині і йшли за них у тюрми, на смерть, чекаючи воскресіння своєї України, то що нині казати про інших дітей України, яких не захоплюють і не болять ті проблеми, бо шлунок на даний момент не дуже повний?..

Але прости нам і це, Господи! Через те, що не люблять, вони тратять усе! В них вже немає ні Батьківщини, ні минулого, ні сліз радості, ні сліз горя... Але у них немає і майбутнього! Їх теж ніхто не згадає, бо у них не було і не буде рідних дітей... Вони будуть "окаянними" на рідній землі, і вони ніколи того не зрозуміють, чому Ти, Господь неба і землі, покинув славу неба, бо Тобі "було жаль народу, що блукав як вівці без Пастиря"! За любов треба платити, любов вимагає жертв... а вони вже забули про жертву, і тому забули і за Тебе... Можливо, вже хоч великий смуток і велика душевна пустка, яка їх усюди очікує, дасть їм відчути, що вони багато чого тратять, коли не люблять Рідного Дому!

о. Павло МАДЯР, ЧСВВ

Пресвятому Серцю Христовому, Пренепорочному Серцю Марії Діви, святому Йосипові і св. отцю Миколаю та всім святим і душам у чистилищі дякую за поміч в апостольській праці та у старанні про добро душ. Хай святиться ім'я Боже і буде честь Пресвятій Богородиці!

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

ДІЗНАЄМОСЯ ПРАВДУ ПРО МИНУЛЕ

Історія - вчителька життя. Мудрі латиняни не помилялися. Нам справді є чому вчитися. І таке навчання дає змогу запобігти можливим помилкам. Коли проаналізуємо історію нашої Церкви, то зіткнемося з трагічними подіями, спричиненими саме помилками. Одній з таких подій у березні цього року виповнилося 50 років: 1946 року львівський "собор" прийняв рішення зліквідувати Берестейську унію (1596) та "возз'єднатися" з Російською Православною Церквою. Цей фатальний крок "Ініціативної групи" на чолі з о. д-ром Гавриїлом Костельником спричинив нищення та гоніння УГКЦ.

Науковці завжди причетні до певної оцінки тих чи інших історичних явищ. Така нагода їм випала 7 березня цього року на міжнародній науковій конференції "Історична доля Греко-Католицьких Церков у Центрально-Східній Європі після другої світової війни". Цей захід був організований Інститутом Історії Церкви з нагоди п'ятдесятиліття сумнозвісного "собору". Три тематичні засідання проходили в актовому залі Львівського державного університету ім. Івана Франка.

На першому засіданні виступив ініціатор конференції, професор Карлтонського університету (Канада) Богдан Боцюрків. Він детально розповів про планування "возз'єднання", приготування до "собору", висвітлив весь хід подій на ньому (цей псевдособор протягом шести годин з часу відкриття зумів зліквідувати УГКЦ). Отець Юрій Сабов заторкнув у своїй доповіді питання про ліквідацію УГКЦ на Закарпатті. Директор управління Мукачівської єпархії зазначив, що ця акція формально запізнилася (порівняно з планами влади) на 2 роки. Цікаво, що у Мукачево не було ніякого собору чи навіть соборчика, а лише релігійна маніфестація православних. Народний депутат України Іван Білас доповідав на основі документів про репресії духовенства та вірних. В архівах КДБ він знайшов також документ про арешт у 1959 році о. Павла Василика (сьогодні - Коломийсько-Чернівецький Владика).

Друге засідання розпочалося з виступу директора Інституту Історії Церкви Бориса Гудзяка. Тема його доповіді стосувалася долі однієї з суперечливих постатей в історії Української Церкви о. д-ра Гавриїла Костельника. У виступі акцентовано на тому, що о. Костельник був провідним інтелектуалом Львова 20-40-их років, користувався повагою серед духовенства УГКЦ. Але після приходу комуністів щось у ньому змінилося, настала якась глибока психологічна зміна. Адже будучи керівником "Ініціативної групи", погрожував тим отцям, що не ставили підпис про перехід на "православіє". У багатьох випадках це були щирі приятелі о. Гавриїла, духовні побратими по вірі... Доповідач оцінив його як трагічну постать. "Опрацювання" відповідними органами радянської влади духовенства УГКЦ щодо переходу на "православіє" починалося з керівних щаблів Церкви. Для підтвердження цього слід було опрацювати

усні свідчення та документи, що й зробила інтерв'юер Інституту Історії Церкви Лідія Купчик, оприлюднивши на конференції цікавий матеріал у формі доповіді. Вона навела чимало фактів про долю отців деканів Львівської архієпархії УГКЦ у 40-50-их роках. Цитувала зі споминів декана Золочівського о. Володимира Лиска, у яких відображено реальну картину роботи державних органів у ліквідації УГКЦ. Доповідач зазначила, що там, де отець декан підписував про перехід, то більшість священиків теж це робили. Коли ж отець декан вистояв, то й парохи чинили те саме.

Якщо на двох тематичних засіданнях науковці зосередили увагу присутніх лише на подіях в Україні, то на останньому доповіді стосувалися післявоєнного стану (40-50-ті р.) Греко-Католицької Церкви в деяких країнах Центрально-Східної Європи. Закінчення війни призвело до встановлення комуністичного режиму у таких державах як Польща, Словаччина, Югославія, Болгарія. Тут також спостерігається тенденція переслідування Католицької Церкви, як і в Україні. Зрозуміло, що гоніння греко-католиків на території цих країн були значно меншими, ніж на нашій землі. Про долю УГКЦ у Польщі доповідав д-р Станіслав Стемп'єнь (Перемишль), у Югославії - о. Роман Мизь (Новий Сад), у Словаччині - д-р Роберт Летц (Братіслава). Науковець зі Львова Володимир Чорній досліджував післявоєнне становище ГКЦ у Болгарії.

Організатори та учасники конференції прагнули встановити історичну правду та зберегти для майбутніх поколінь пам'ять про ті трагічні сторінки. Про ту правду можна було довідатися, побувавши на виставці "Голгофа", приуроченій 50-літтю ліквідації радянською владою Греко-Католицької Церкви. Матеріали експонувалися у Львівському музеї історії релігії.

Пів століття відділило УГКЦ від початку переслідувань. За ці роки пережито чимало. Боже Провидіння подарувало нашій Церкві та народові свободу. Мусимо цінувати її.

Ігор СКЛЕНАР

Парафіяни Святоонуфріївського храму у Львові, члени Апостольства Молитви Бачинська Марія, Маселко Оля, Долинюк Теодора і Коваль Ярослава щиро вдячні п. Ярославі Лозинській із Торонто за матеріальну допомогу в сумі 100 доларів.

Нехай, п. Ярославо, Господь сторицею Вам винагородить!

Вівтарна Дружина при храмі св. Онуфрія сердечно дякує пп. Софії Тершаковець, Марії Пеленській, Марії Косовській із парафії св. Димитрія в Торонто за грошову допомогу в сумі 50 доларів на пошиття дальматик.

Нехай преп. Онуфрій візьме під свою опіку Ваші родини!

Бажаю успіхів у духовній праці з молоддю Настоятелю Згромадження Слуги Ісуса і Марії, отцю Андрію Гуніш з Німеччини за переносний гучномовець для проведення Богослужінь поза храмом (вартістю 2 592 нім. марки). Бажаю добрих і ревних покликань для Вашого Згромадження.

Ієромонах Йосиф БУДАЙ

ЗАГОРІВСЬКИЙ МОНАСТИР РІЗДВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

У культурній та духовній спадщині Волинської землі особливе місце займають монастирі, які були не тільки охоронцями батьківської віри, історичної пам'яті народу, а й осередками освіти та мистецтва. Ним був і Загорівський монастир Різдва Пресвятої Богородиці, який знаходиться у селі Новий Загорів Лонагинського району Волинської області. Сучасний монастирський комплекс розташований на південній околиці села, на високому плато, яке підіймається над невеликим ста-вом. Нині там стоїть церква Різдва Богородиці та прилучені до неї зі сходу залишки монастирських будівель. До монастирської брами із заходу ведуть довгі цегляні корпуси монастиря, зруйновані під час війни.

НА СВІТЛИНАХ: Загорівський монастир у 1936 році (вгорі); Загорівський монастир сьогодні.

Постання Загорівського монастиря пов'язане з далеким минулим. За місцевим переданням, він вже існував у XIII столітті. На початку XX століття тут зберігався дзвін з тріщиною, на якому був напис. Він сповіщав про пожертву цього дзвону від О. Ю. Загорівського монастиреві у 1492 році. Історія монастиря тісно пов'язана з родиною цього волинянина. Ця родина тривалий час опікувалася обителлю. Існує легенда, що на початку XVI ст. мати Петра Загорівського поклала у церкві, перед образом Богоматері мертву дитину. Ця ікона вже тоді була відома своїми чудами. І ця дитина ожила. Своєрідною подякою від Петра Загорівського було спорудження ним кам'яної церкви. У ній цей луцький ключник та городничий був похований разом зі своєю дружиною Феодорою, донькою князя Федіра Сангушка, теж фундатора монастиря. Від первісного ядра церкви XVI ст. до нині збереглася лише східна частина вівтаря та невелика площа на захід від неї. Стіни вимуровані з червоної цегли, а шви між цеглинами ретельно затерті, що надавало змогу не штукатурити. Візерунчаста "хрестова" або "готична" кладка цегли справляла особливий ефект. В інтер'єрі храму ще донедавна були решт-ки

розпису XVI ст. У XVII ст. князь Констянтин Острозький подарував монастиреві збірку творів св. Василія Великого, видрукувану у м. Острозі. На ній був напис: "Григорию с братией, с Варлоомом и Мисаилом". Вважається, що ці ченці - Григорій Отрепʼєв та два його товариші - були втікачами з Москви. Навіть після запровадження унії на Волині Загорівський монастир ще довго залишався православним. У II половині XVII ст. він користувався підтримкою луцького єпископа Гедеона Святополка-Четвертинського. Остаточно монастир став греко-католицьким лише на початку XVIII ст.

У 1696 році у житті Загорівської обителі сталася неординарна подія. Для розпису нового кіоту благодатної ікони Божої Матері запросили ієромонаха Білостонського монастиря Іова Конзелевича, видатного українського художника. Він намалював постаті Йоакима та Ганни, створив композиції: Нерукотворний Спас, Старозавітна Трійця, Благовіщення та Хрещення. У 1722 році знову скористалися послугами цього уславленого маляра, тоді вже ігумена Братського монастиря у Луцьку. Йому запропонували виконати розпис на новому церковному іконостасі. До цієї великої за обсягом роботи були залучені інші митці, які працювали під керівництвом І. Конзелевича. Пензлеві цього майстра належали ікони апостольського та святкового рядів, Нерукотворний Спас, намісні образи Ісуса Христа та Пресвятої Богородиці, Антонія та Феодосія Печерського з гербами протекторів монастиря - Загорівських і Чацьких. Митець також створив копію благодатного образу Богоматері. Тонкі за колоритом, глибоко психологічні ікони іконостасу у Загорівській церкві є, безумовно, першорядним досягненням українського живопису початку XVIII ст. Живопис Іова Конзелевича вдало поєднувався з різьбленням його земляка з Жовкви Івана Карповича. Це було органічне злиття образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Але іконостас-витвір цих майстрів - недовго стояв у церкві Різдва Богородиці, бо вже 1763 року тут почалася перебудова. Тому кіот (розпис І. Конзелевича від 1696 р.) та іконостас були перевезені до церкви села Вощатин (поблизу м. Володимира-Волинського). Тут ці цінності знаходилися до 1962 року, після чого їх передали на зберігання до Львівського музею українського мистецтва. Один з кіотів Іова Конзелевича потрапив до церкви св. Онуфрія у селі Хорів, і він до нині там зберігається. Також до церкви села Вощатин була перевезена частина монастирської бібліотеки, яка налічувала чимало цінних стародруків та манускриптів. Залишки бібліотеки дослідники бачили ще у середині XX ст. Якщо згадати давню перебудову церкви, то західна частина старого об'єму разом з дзвінницею була розібрана, а на її місці побудували трьохнавову базиліку (з підвищеним центральним кораблем), перекриту склепінням. Дахи мали гонтове покриття. Особливо виділявся інтер'єр храму, архітектурна декорація якого складалася з коринфських пілястр, карнизів складного профілю та кам'яних вівтарів, прикрашених колонами з фальшмармуру, карнизами, фігурними фронтонами, живописом. На стінах були сюжетні та декоративні розписи. Роботи проводились під керівництвом острозького художника Людвіка Бренделя. Він намалював групові портрети родин Загорівських та Чацьких, на яких зображено 11 осіб. Розписували стіни також й почаївські малярі Андрій Токаревський та Степан Калинович. Після смерті ктиторів

монастиря, братів Чацьких - Фелікса та Франтішка - їхні серця покладені у церкві до срібних урн, де зберігалися до 1839 р. Після закінчення будівництва храму зводяться два монастирські корпуси. Це були цегляні прямокутні споруди, одна з яких, зі сходу долучена до церкви, була розміщена з півночі на південь. Друга стояла під прямим кутом до першої і простяглася зі сходу на захід. У корпусах знаходилися келії, трапезна, школа, бібліотека та архів, кімнати для співів і занять, кухня, пекарня, комори та льохи. Дахи будівель були гонтовими. На подвір'ї, що утворилося між церквою і корпусами, був сад для прогулянок. Інший сад з фруктовими деревами та городиною знаходився на сході. Далі ще у дубовому гаю була пасіка, а північніше від церкви, над ставом - фільварок. У 1839 році Загорівський монастир став власністю православних. Суперіором був призначений Северин Дзюбинський, згідно з вказівкою якого срібні урни з прахом сердець ктиторів монастиря братів Чацьких були по-варварськи знищені. Ці урни переплавили на свічники. Також тоді ж у монастирі тимчасово розмістили епітимний монастир, або іншими словами - монастирську в'язницю для ченців-василіян, які не погодилися зректися католицької віри. Умови утримання в'язнів були суворими. Суперіор, побоюючись відповідальності за жорстоке ставлення до ув'язнених василіян, покінчив життя самогубством - втопив себе у Горохівському ставі. З часом чернече життя у монастирі налагодилося.

На початку XX ст. у Загорівському монастирі проживала досить чисельна братія. Досить розвинутим було й господарство. Функціонувала школа, а також стояли аж три церкви: Різдва Богородиці, всіх Святих та Воздвиженська. Під час Першої світової війни та визвольних змагань української нації 1917-1920 рр. монастирські будівлі залишалися неушкодженими, хоча у самому монастирі відчували значні матеріальні труднощі. Після закінчення польсько-більшовицької війни 1920 року західноукраїнські землі опинилися під Польщею. У 1921 році московський патріарх Тихон визнав за православною Церквою у Польщі право помісної автокефалії. У тому ж році Загорівський монастир став василіянським, але у 1922 році - православним. У 1926 році ця обитель знову передана уніатам. Вона залишалася єдиним василіянським монастирем на Волині аж до 1943 року. У тому році вояки УПА укріпились на горі поруч з монастирем і обстріляли колону німців, яка рухалася біля підніжжя гори. Почався бій. Німці використали артилерію, але коли вона не допомогла, то залучили авіацію. Артилерійським вогнем та бомбовими ударами монастирські будівлі були повністю зруйновані, а церкву значно пошкоджено. Відважних повстанців було переможено. Загиблі воїни поховані на місцевому цвинтарі. Їхніми могилами опікуються, також до цих могил часто приходять віддати належну шану загиблим героям.

Незважали на славне історичне минуле та культурні цінності монастиря. До сьогоднішніх днів він мовби канув у небуття. Але попри значні втрати та руйнації він продовжує залишатися одним з найяскравіших зразків архітектури XVI ст. та доби пізнього барокко. За останні роки зусиллями реставраторів ця історична пам'ятка повертається із небуття. Після ретельних досліджень складено проект відновлення церкви. У майбутньому фахівці передбачають відновлення такого виду монастиря, яким він був наприкінці XVIII ст.

Леонід МИХАЛЬЧУК

СПОГАДИ ПРО ПЕРЕЖИТЕ

Сестри Веньямини, по світськи Володимири Марцінковської, сестри згромадження сс. Пресвятої Родини УГКЦ

(Продовження. Початок у № 1, 2, 3, 4 за 1996 р.)

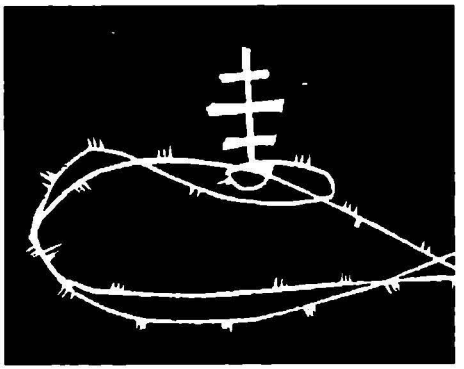

"Я знаю, яких людей з наших туди, до вас, посилають - гірше лютих собак... Там вам не дадуть спокою. Лишайтеся у нас. Тут, в Росії, вас поважають і вам було б краще". А ми завжди відповідали, що хочемо додому і мусимо вернутися до родичів бодай у зрілому віці. "Я вас розумію, - говорив комендант, - але там вас не будуть розуміти..."

Одного разу прийшли на роботу і нам оголосили, що всіх забирають на два тижні копати картоплю. Поїхали всі сестри. Через кілька днів я так захворіла, що мусіли відвезти мене додому і викликати лікаря з області. Тоді комендант заборонив хворих брати у поле. З того часу нас брали хіба що тільки куховарити, і то старались помагати. С. Андрея мала хворе серце і часто діставала сердечні приступи. Зиму також дуже важко перебули, бо були великі морози і сильні вітри, і в бараці теж дуже холодно, а з харчами зовсім трудно. Часто приїжджали з області і брали на допити.

Ігуменов, правда, не мучив нас, приходив часто у барак, але тільки поговорити, як він казав, по-приятельськи. Одного разу прийшов і каже: "Завтра приїжджають начальники з області та пересильних комендатур для того, щоб подивитися на ту, яка щоразу замість розписуватись, пише: "За що мене вивезли?" Про що будуть питати - не знаю, але приготуйтесь до найгіршого. І від мене ви нічого не чули". І справді, на другий день прийшов за мною на роботу міліціонер і повів мене у сільраду.

Коли я увійшла, всі сиділи у кріслах, лише Ігуменов ходив по кімнаті. Я привіталася і запитала, хто мене викликав. Ігуменов каже: "Ми вас викликали і хочемо, щоб ви нам відповіли на таке питання. Було три мужчини: один з них помер природною смертю, другий повісився, а третій втопився. Котрий з них найшвидше дістався до неба?" А я йому відповідаю: "Вони вже всі троє вільні від караулу". Ігуменов каже: "Далі самі її питайте". Тоді один з них питає: "Чи караул для вас такий страшний?" "Для кожної свобідної людини караул страшний, бо людина має розум і свобідну волю". Ще задавали деякі інші питання, зокрема про заміжжя. Потім відпустили. Не знаю, чи що довідались, але я не довідалась, за що мене вивезли, хоча релігія в СРСР дозволена.

У травні, коли там ще досить холодно, я, як звичайно, зайнята в цеху роботою, поглянула одного разу у вікно. Бачу, що ходить якийсь мужчина і дивиться на вікна. Приглядаюся - аж то о. Юрій! Я слова не можу промовити, лише показую с. Андреї на вікно. Вона зараз же вийшла і пішла з о. Юрієм до нашого барака. Я ж полишила роботу і пішла до начальника просити, щоб відпустив нас обох на два дні, бо приїхав брат Антоніни. Начальник відпустив. У нас відбулося велике свято - ми всі четверо мали Службу Божу! О. Юрій був страшенно змучений, бо цілий тиждень добирався до нас, застудився... Ми відразу поклали його до ліжка, щоб відпочив. Але ночувати у нас не хотів, пішов до сусідів, які були вивезені з Волині. На другий день і ті люди прийшли до нас на Службу Божу. О. Юрій побув у нас чотири дні і поїхав, залишивши нам св. Тайни.

Нам стало легше переносити усі труднощі тутешнього життя, бо вже мали до кого звернутися у своїх потребах. Але сестра Андрея стала щораз більше хворіти. В тому часі привезли лікаря - єврея з Казані, він часто приходив до сестри або посилав фельдшера, щоб надати першу допомогу.

Головний інженер копальні кілька років не був у відпустці і мав намір поїхати на шість місяців відпочити до своїх рідних. Просив сестер на той час замешкати в його домі. Сестри не погодилися. Тоді він попросив головного начальника Черемісіна і головного інженера Рудника, щоб ті з нами поговорили. Ті два начальники прийшли і почали просити. Ми вже не могли відмовити і згодилися, але за умови, що пороблять віконниці на вікна (щоб замикалися зсередини), подвійні двері, а всі речі в хаті господар позамикає у шафах. С. Андрея і я пішли до хати інженера, а с. Єремія і с. Ювеналія залишились у бараці.

Дім інженера знаходився поруч з майстернею, де ми працювали. В майстерні розпочали ремонт, і ми працювали у хаті. Так минув місяць. Сестри з пекарні приходили до нас досипляти, бо тут було вигідніше - то не спільний барак. Однієї суботи ми шили допізна, закінчували замовлення. Була перша година ночі, коли с. Андрея йшла спати і почула, що хтось стукає. Вже хотіла відчинити, а я кажу: "Не відчиняйте, запитайте хто, бо сестри казали, що сьогодні не прийдуть". С. Андрея запитала: "Хто там?" Відповів чоловічий голос: "Открой!" Тоді ми ще сильніше позамикалися. Телефон вже був відтятий. Почали пиляти гаки у віконницях. В хаті ми мали сокиру, і я зі страху вчепилася за неї, а с. Андрея мусіла лягти у ліжко, так нею кидало. До ранку так і не розпиляли гаків. Було їх двоє.

Зранку пішла с. Андрея до начальника і все розказала. Він прийшов, подивився на сліди пиляння і прислав сина з рушницею, щоб ночував. Так ми у страсі жили у тій хаті шість місяців, до кінця 1955 року.

1956 рік.

Різдвяні свята ми перебули у бараці спокійно, ніхто не тривожив. Начальник цеху звільнив нас від роботи на три дні свят. Незважаючи на те, що його викликало начальство. Він говорив їм, що йому наказувала мати, аби у свята сестри не працювали. Тому він нас і відпустив - план і так виконують. Сестри дійсно ніколи у великі свята не працювали. Він приходив і казав; "У вас праздник, потихоньку идите домой". І ми йшли

та молились, дякували за опіку і поміч Божу у далекім Забайкаллі.

Пані Віра приходила на Свят-вечір з діточками і чоловіком, гарно колядувала. Так відбули Новий Рік і свято Богоявлення. Спокійно ходили на роботу. С. Андрея хворіла, то вже менше ходила, але і в бараці сама не могла лишатися, то по змозі виходила.

Одного разу приходить Ігуменов і каже: "Можу вас відпустити, як інвалідів, але потрібні відповідні документи. Спершу можна на Карпенючку, може ви тим займетесь, бо жінка стара, не дасть собі ради". Минув місяць часу, виробили потрібні довідки, опісля комісували. Комендант видав дозвіл на виїзд, і Карпенючку відіслали до Коломиї.

Після її від'їзду комендант знову прийшов, як він казав, порадитись з нами: "На мою думку, треба швидше виробляти документи для Говдан і Бойдуй, бо коли ви спершу виїдете, то вони обидвоє не дадуть собі ради, а всіх чотирьох разом я не можу відпустити." Після тої розмови с. Андрея розпочала клопотатися про виїзд, а що не мала здоров'я, то мусіла зовсім звільнитись з роботи і зайнялась виключно тією справою. У травні 1956 року с. Андрея мала вже від лікарів відповідні довідки, у червні комендант видав дозвіл. У липні сестри могли їхати. Сестри ніяк не хотіли самі від'їжджати, а хотіли чекати на с. Андрею і на мене. Однак комендант на це не погодився і пригрозив їм, що коли не поїдуть, то іншим він документів не видасть і будемо тут усі сидіти. З трудом сестри це зрозуміли і погодились виїхати.

С. Андрея і я залишились самі у бараці. Через місяць після виїзду сестер прийшов комендант і почав говорити с. Андреї, що він дуже сумнівається, чи видадуть для Марцінковської потрібні документи. С. Андрея розказала йому, яку важку я перенесла операцію - мусять видати! "То добре, готуйте все, що потрібно, поки тепло, бо взимку важко вам буде їхати, а я зроблю все, що від мене залежить," - сказав комендант. Однак все тягнулося ще довгих три місяці. С. Андрея мусіла ще кілька разів їздити у Киру.

(Закінчення в наступному номері)

МОЛИТВА І ДИВО

Шановна редакціє!

Хочу розповісти про пригоду, яка сталася нещодавно у нашій сім'ї. Моя маленька донечка обпекла собі руку. Опік був другого ступеня.

Мене охопив розпач, адже маленькій доньці важко перенести біль. Але на превелике щастя придбала книжку "Дев'ятниця до Божого милосердя та апостола Тадея". З надією на Боже милосердя молилася, розважуючи над тими дивами, які чинив цей св. апостол на землі. Сталося чудо. Рука дитини почала швидко гоїтися, як ми і сподівалися. Щира подяка св. Юді Тадею за опіку та допомогу! Раджу усім читачам повірити у могутню силу цього апостола і молитися до нього у різних потребах.

Наталія ТИРИК, с. Лімна
Турківського району на Львівщині

о. Петро Йосафат ГЕРИЛЮК-КУПЧИНСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКІ МУЧЕНИКИ ЗА ЄДНІСТЬ З АПОСТОЛЬСЬКИМ ПРЕСТОЛОМ

(Скорочено)

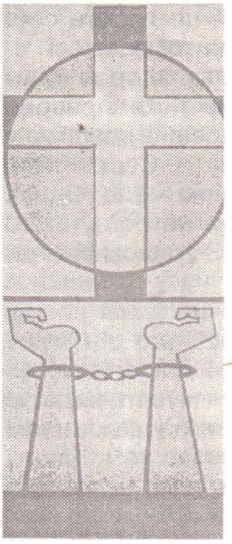

"Чого боїтеся, маловіри? Це я з вами по всі дні до кінця віків". Ці Христові слова все наповняли і вічно наповняють надією всіх вірних Христової Церкви, тому тим більше мусять вони вливати відраду і силу в серця нашого народу. Український нарід, власник молоком і медом текучої землі, положеної на межах заходу і сходу, був вічно розриваний то з одного, то з іншого боку. Та понад грохіт громів, що котилися понад його головами, несеться голос Христа: "Не кидайте мого судна, стійте непохитно при Петровій скалі і не лякайтесь, бо я з вами по всі дні, аж до кінця віків".

І так воно дійсно було, так є і так залишиться. Сильна держава Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Данила Галицького росла при злуці з Католицькою Церквою. І тільки на урожайному ґрунті з тої злуки виросли такі св. подвижники: Свв. Ольга, Володимир Великий, святі Борис і Гліб, Антоній і Теодозій Печерські. Чиста віра - сильна віра родить сильного Духа.

Коли наші землі захопили поляки, то всіми силами і через цілі століття хотіли перевести нас на римо-католицький обряд. І тим самим нас спольонізувати. Хоч деякі боярські роди, переходячи на римо-католицький обряд, пропадали назавжди для нашого народу, але назагал люди трималися своєї віри і не зрадили свого обряду. Після розбору Польщі Східна Україна, Полісся, Волинь, Підляшшя, Холмщина, Білорусь потрапляють під окупацію Росії, а Галичина - під Австрію. Петро І - російський цар (1705 р.) просив благословення російського патріярха на війну зі шведами. Патріярх не хотів поблагословити війну доти, доки цар не знищить УНІЮ на Україні. Тоді Петро І вибрався на Литву і Білорусь і власноручно убивав українських католицьких священиків, забивав кулаками на смерть, рубав мечем, відрізував вуха, засилав на Сибір. Білорусь, Литва, Волинь вкрились мучениками, вбитими Петром І. Після Полтавської битви чимало священиків і світських людей були замордовані Петром І та його дикими солдатсько-російськими ордами. Через своїх урядників те саме робилося за Катерини І. Катерина ІІ зломала хребетний стовп українського католицизму і то руками українського православ'я. В серії інших втрат українського самостійного життя: гетьманату (1764 р.), Запорозької Січі (1775 р.), адміністративної автономії через заведення

московських губерній (1786 р.) і свободи селянства прийшла черга на католицьку Церкву. У 1796 році знищено москалями на українській території всі українські католицькі епархії, а на їх місце засновано чотири православні. Сотні священиків, мирян загинули в тюрмах та вивезені в Сибір на холодну і голодну смерть. Нічого не помагали ноти закордонних урядів та самого Папи Римського. Хто не хотів добровільно прилучитися до російської царедворної Церкви, - цей мусів загинути. При допомозі вогню і меча. Із п'яти тисяч католицьких парафій Київської, Кам'янець-Подільської, Луцької й Володимирівської епархій впродовж трьох років (1781-1783) втрачено на користь ніби українського, насправді московського православ'я біля 800 церков і більше як 100 тис. вірних. В роках 1773 і 1796 за Катерини II навернено "добровільно" на православ'я 8 000 000 уніятів, відібрано у католиків і передано православним 9.316 церков, зліквідовано 145 Василіянських монастирів. У 1796 році в згаданих чотирьох епархіях на Правобережжі при унії залишилось не цілих 200 парафій.

Спровокувавши і використавши соціяльно-релігійний бунт - Гайдамаччину - для знищення уніятів, Москва віддала провідників того руху полякам, а генерал Кречетніков докінчив "роботу" - 1200 парафій приневолено перейти на московське православ'я.

Деяке полегшення настало для унії за Павла I (1796-1801 рр.) і царя Олександра I (1801-1805 рр.), але і вони згодом вхопилися за насильство, щоб так знищити українську католицьку Церкву й здійснити свої імперіялістичні пляни в Україні.

Нове насильство ("возз'єднання" українських католиків з православною Церквою) сталося в 1839 році. Цар Микола I через свого міністра Блудова і після плянів, виготовлених зрадниками нашої Церкви, священиками Семашком, Лужинським і Зубковим підступом і силою дощенту знищено українську католицьку Церкву на Правобережжі і в Білорусії. Причиною до цього послужив закид, що уніяти вмішані в польське повстання проти Москви. На сумну згадку ліквідації унії російський уряд вибив медаль з цинічною епіґрамою: "Отторженные насильем, воссоединены любовью".

У 1826 р. Микола I заборонив продавати українські католицькі книжки й молитовники, бо в них могла бути протидержавна крамола.

В Петербурзі під виглядом очищення "Унії" від латинізації розробляється проект повного знищення української католицької Церкви в Росії. В тім царатові допоміг український католицький священик, випускник Віленської семінарії Йосиф Семашко. Ставши помічником полоцького єпископа, став здійснювати царський плян знищення української католицької Церкви. Заарештовують усіх священиків, які не хочуть присягати на возз'єднання української католицької Церкви з російським синодом. Семашко свого батька, католицького священика, висилає в Сибір. Ліквідовує коло 20 католицьких монастирів, виганяє біля 200 монахів за кордон. В 1831 році стає єпископом-ординарієм, це дало йому можливість розпоряджатись в дієцезії. На відповідні місця ставить своїх людей Зубкова і Жарського, які вже тайно перейшли до російської Церкви. Тепер вони разом виступили відкрито проти Української Католицької Церкви. Об'єднали всі епархії і закликали всіх священиків переходити під владу російського синоду. Почалось жорстоке переслідування, арешти, катування, вивози на Сибір. Олександр Пушкін

на Семашка написав таку епіґраму: "Господи, Иисусе Христе, Ты спас разбойника на Кресте, спаси свой Крест на разбойничей груди". А коли Семашко з'явився в Петербурзі на якийсь синод православний, то один православний священик сказав до свого сусіда: "Смотри, пришёл Иосиф, но не тот, что его продали братья, а тот, что продал своих братьев".

Таке формальне "возз'єднання" не мало впливу на народ, який залишався вірний католицькій Церкві. Частина священиків виїхала в Галичину, частина на Холмщину, яка входила в склад автономного карликового королівства і де царат ще не переслідував католицької Церкви. По селах вірні майже повністю бойкотували російських батюшок, часто люди вмирали без Святих Тайн, а не хотіли приймати їх від чиновників єретичного російського православ'я, зрідка користувалися з послуг латинських священиків, яким було заборонено обслуговувати "уніятів". Були випадки, що до хворих приходили російські батюшки із жандармами, і коли хворий відмовлявся приймати від них Св. Причастя, жандарми кинжалом відкривали хворому рота, і російський чиновник в одежі священика вливав йому Св. Причастя. Таким чином, за винятком Холмщини, в межах Російської імперії української католицької Церкви в 1840 році вже не було.

Після польських повстань проти Росії, а особливо після 2-го повстання, царський уряд почав такі самі жорстокі переслідування на Холмщині. Міністр освіти і релігійних визнань граф Толстой звільнив єпископа Куземського і призначив галичанина-москвофіла Попеля, який відразу приступив до руйнування Холмської епархії, видав наказ, щоб у Символі віри пропускати слово "і Сина", наказав не згадувати папу, лише російський синод, заборонив святкувати свято Пресвятої Євхаристії, Непорочне Зачаття Пресвятої Діви Марії і т.п., призначив москвофілів деканами і поручив їм пильнувати, щоб його розпорядження було якнайскоріше виконано.

Священики і вірні ставили завзятий опір русифікаторським намаганням Попеля. Часто вірні не давали ключі від церкви священикам-апостатам. Холмські місцеві священики ігнорували вказівки Попеля. Почались жорстокі переслідування. Відносно розпоряджень Попеля, священики поділились на три групи: 1) старі священики не приймали найменших обрядових змін; 2) не приймали догматичних змін; 3) прихильники Попеля - москофіли - приймали всі його розпорядження. У березні 1874 р. вже біля 100 священиків сиділи в тюрмі, а понад 100 втекли до Галичини. Почалась справжня війна вірних за католицьку релігію і за українську католицьку Церкву. Попель спровадив солдатів і в селах Дідолови, Притулині і Дрелові та ін. полилася кров, "упорствующих" вірних таки на місці, біля церкви, вбивали. Ось-напр., коли в селі Дрелові дня 17 січня 1874 р. люди не хотіли віддати церкви православним, військо крісовою сальвою положило трупом 9 людей, а кілька десятків було заарештовано і депортовано вглиб Росії. Наказ Москви звучав: "Перебить всех, кто ставит сопротивление...".

Жорстокі переслідування викликали обурення в Європі. Губернатор закликав до себе делеґацію селян, щоб помирити з Попелем. Селяни заявили, що вони скоріше всі згинуть, ніж відречуться від своєї віри і Церкви. Тоді губернатор став вимагати, щоб уряд забрав Попеля з

Холмщини. Але російський царат спротивився, і Попель продовжував далі своє криваве "добровольное соединение".

Холмщани передали свою заяву цареві Олександру II з проханням захистити їх від жорстоких переслідувань (під час переїзду "Освободителя" через Холмщину), але це не помогло. Тільки папа Пій XI став в обороні переслідуваних - видав лист до вірних Холмщини, в якому їх благословив і заохочував до витривалости. Той лист ходив по руках і давав причину жандармам до нових обшуків і катувань "упорствующих хохлов". Попель висилав війська в села. Дикі солдати дуже дошкулювали селянам, а в неділі і свята штиками заганяли селян на російське богослужіння (перевоспитывали), і села не витримали такого напору, почали здаватись. Попель за допомогою жандармів виривав згоду від священиків на "воссоединение", яке закінчувалось проханням на ім'я "батюшки царя" прийняти їх до російської Церкви. У 1875 році російський синод дуже врочисто "воссоединил" Холмщину і прилучив її до Варшавського православного єпископату.

З 400 священиків Холмської епархії 200 пішло на "воссоединение", понад сто втекло до Галичини і стільки ж загинуло в тюрмах.

До якої міри Москва ненавиділа унію, свідчить ще один промовистий факт: коли в 1905 р. проголошено "указ" толеранції, то дано свободу і дозволено переходити на яку-небудь релігію, лише для українців-католиків, навернених на православ'я, не вільно було повернутись до унії, але вони мали вибір: або лишитись православними, або переходити на латинський обряд. Тоді біля 250 000 наших людей на Холмщині і Підляшші перейшли на латинський обряд, де під впливом польського кліру стали поляками.

Після розбору Польщі Східна Галичина, Буковина і Закарпаття потрапили під австрійську займанщину. Для церковної адміністрації на частині тих теренів папа Пій VII відновив давню Галицьку митрополію (24. 2. 1807) з осідком у Львові, перенісши на неї права і привілеї Київської митрополії, і вслід за тим почалось релігійне і національне відродження на тих теренах.

Українське католицьке духовенство і єпископат, а зокрема митрополит Лев III, Шептицький і єп. Петро Білянський (1780-1796) провадять тяжку боротьбу з неграмотністю і п'янством, дбають про розвій освіти і рівночасно зв'язуються тісно з народом і стають духовними провідниками Церкви і провідниками духовної самостійности нашої Церкви і народу.

Завдяки провідній ролі Церкви Галичина скоро будиться з летаргічного сну, галицький русин усвідомлює свою гідність, в душу народу вертається національна свідомість і через 100 років Галичина з "хлопа і попа" стається національним і релігійним П'ємонтом України.

Унія навіть в Австрії і під Москвою мусіла боротись на два фронти: проти Москви і Польщі. Поляки всюди: чи то в своїй державі, чи в австрійському цісарстві, чи навіть в підмосковнім царстві робили уніятам різні шкоди, старались верховодити над ними, вважаючи себе більш повновартісними й упривелійованими католиками. Вони постійно і фальшиво інформували Рим і Відень про нас, що ми непевний елемент, схильний до схизми і до Москви, забуваючи, що дуже часто вони самі своєю поведінкою, утисками і політичними махінаціями пхали багато

духовних, а за ними і світських у т. зв. москвофільський табір шукати там притулку - опіки в православної Москви, яка мудро використовувала це на свій лад і для свого добра.

Тільки завдяки вступленню на митрополичий престіл Митрополита Андрея Шептицького і завдяки його проводові українська католицька Церква позбулась москвофільства, й український народ в Галичині в короткому часі з наймита на своїй землі стає її господарем.

Якщо хтось, крім москалів, найбільше ненавидів Митрополита Андрея Шептицького, то це були поляки. Вони сподівались, що він з уваги на своє панське походження займе панську - пропольську лінію. Цього він не зробив, а навпаки, боронив Церкву й народ від всякого насилля поляків над православними братами на Волині, стаючи в обороні покривджених у часі нищення їх церков поляками 1938 року.

Всюди, де тільки ступала московська нога, москалі нищили унію і насаджували своє московське "благочестие". Так було і за першої окупації Галичини, в часі Першої світової війни, в 1914 р. Митрополита Андрея Шептицького вивезено в глиб Росії. Зразу в перших днях окупації біля 200 греко-католицьких парафій обсаджено московськими священиками. Послано єпископа Евлогія, щоб викорінювати унію, а насаджувати православіє.

В часі Другої світової війни (1939-1941) на зміну царській Росії прийшла совєтська армія. Але Москва чи біла, чи червона, завсігди залишається клятим ворогом українського католицизму. Зразу почалось політичне і релігійне переслідування; конфіскація церковних маєтків, заборона Церкві публічно виступати і навчати релігії в школах, повне відділення Церкви від держави, чи скоріше повне поневолення Церкви державою, арешти більш активних священиків, розв'язання монастирів і всіх церковних наукових, харитативних інституцій, надмірне оподаткування, щоб змусити її до самоліквідовування.

На повну загладу української католицької Церкви більшовикам не стало часу. Одиноким серед загального терору, паніки й безвиглядного становища протестував проти насилля над Церквою святоюрський святець - пастир свого стада - Митрополит Андрей Шептицький.

Вірний своєму покликанню пастиря і провідника свого народу, Митрополит Андрей Шептицький навіть у часі німецької окупації Гітлером протестував проти насильства над українцями, навіть над жидами, боронить покривджених.

Митрополит української католицької Церкви 1900-1944 рр. Царський в'язень 1914-1917 рр. Великий знавець і любитель Сходу. Оборонець української католицької Церкви і православної Церкви перед переслідуванням під польською займанщиною. 1921-1939 рр. Атлант з'єднання українських Церков.

В 1945 р. почався новий трагічний процес ліквідації нашої Церкви на Західних Землях, де став московський кірзовий чобіт і сягнула московська рука.

Йдучи за засадою: "Поражу пастиря, й розбіжаться вівці", вночі з 10 на 11 квітня 1945 р. у Львові московське НКВД заарештувало Митрополита української Церкви Йосифа Сліпого і його помічника, єп. Никиту Будку і єп. Миколая Чарнецького; у Станиславові з 14-15 квітня

арештували єп. Григорія Хомишина і його помічника єп. Івана Лятишевського. В Перемишлі в січні місяці 1946 р. були арештовані єп. Йосафат Коциловський і його помічник єп. Григорій Лакота. В Німеччині заарештовано апостольського адміністратора о. Петра Вергуна. Усіх їх вивезено до Києва, де відбувся над ними суд. Усіх їх судили під претекстом "політичних злочинців" проти радянської влади і засудили на довгі роки ув'язнення. Єп. Хомишин під час слідства був побитий слідчим. Із слідства його забрали до тюремної лікарні, де через кілька днів помер. Єп. Йосафат Коциловський 31 грудня 1946 року з Лук'янівської тюрми був перевезений до інвалідського лаґеря у Святошині в Києві, де 1947 року помер. На Сибірі у лаґерах померли єп. Григорій Лакота, Никита Будка. В 1955 році вернулись на Західну Україну єпископи Микола Чарнецький і Іван Лятишевський. В лютім місяці 1963 р. Митрополит Йосиф Сліпий звільнений з північних лаґерів і депортований у Рим.

Подібна доля стрінула українську католицьку Церкву і на Закарпатті. НКВД інсценізувало автомобільну катастрофу, єп. Теодора Ромжу, побитого, доставили в лікарню з поломаними ногами. Єп. помічники Микола Мурані й Олександер Хира були заарештовані й депортовані на схід у лаґеря. Українців-католиків у Пряшівщині, в кордонах Чехо-Словаччини, Москва не лишила в спокою: єпископів П. Гойдича і його помічника Василя Гопка запроторено в тюрму, де перший помер, а другий вийшов на волю після довгого перебування під наглядом.

Після арешту владик всюди відбувалися арешти і переслідування монашого духовенства, насилля за "поворот" їх та їхньої пастви на московське православ'я. Такий рух за "поворот" до московського православ'я очолив о. Гавриїл Костельник у Львові, у Станиславові о. А. Пельвецький, а в Перемишльській епархії о. М. Мельник. В днях 8-10 березня 1946 р. у Львові відбувся "Собор", у якому взяло участь 294 священики і 12 світських відступників від Греко-католицької Церкви. Учасники того т. зв. собору виповіли послух видимому голові Церкви римському папі й безправно й ганебно передали українську католицьку Церкву під владу московського патріярха. Зробили її рабинею руської православної Церкви. Цей псевдособор не має ніякої канонічної вартости.

Скільки страждань, жертв і крові наша Церква проляла за св. єдність з Апостольським Престолом. Тільки завдяки Божому милосердю і Провидінню Божому ми сьогодні можемо вільно визнавати свою віру, молитись і хвалити Бога.

У 1996 р. ціла Вселенська Церква буде святкувати 400-ліття унії Української Христової Церкви з Вселенською Христовою Церквою. Відбудеться Собор Української Католицької Церкви.

В імені всіх мучеників, які так багато натерпілися за святу єдність, пролили свою кров і зложили своє життя за Вселенську Христову Церкву, благаємо Святішого Отця, Східню Конгрегацію проголосити один день - святом українських мучеників за святу єдність з Апостольським Престолом.

Журнал "Патріярхат",
№ 3 за 1996 рік

ПОДЯКА ПРЕЧИСТІЙ ДІВІ МАРІЇ, ЧУДОТВОРНА ІКОНА ЯКОЇ Є В МІСТІ САМБОРІ

Народився я 25 грудня 1925 року в місті Самборі, в сусідстві з церквою. Хата, здається, ще стоїть. У Самборі, біля церкви я виростав. Тут наші сестри Служебниці вели захоронку і навчали дітей. Одного дня сестра монахиня завела нас, дітей, до церкви, щоб показати чудотворну ікону Пречистої Діви Марії. Коли увійшов до святині, щоб побачити ікону, то мав 5 років. Як підніс я голову в сторону ікони, то тоді здавалось мені, що Марія глянула на мене своїми великими очима. Був я здивований бачити щось подібне. Тоді я не розумів, але тепер пригадується ця подія з мого життя. Як почав ходити до школи, в мене зродилося бажання бути священиком. Не знав, як воно станеться, бо мати вже була вдовою, а нас, дітей, було четверо. Однак просив Марію, щоб мені допомогла. Мої шкільні літа минули під час війни. Вже події на нашій срібній землі - Закарпатській Україні - виховували мене в любові до свого народу. Тяжко було зносити образи поляків, які жили по-сусідству. Коли настав 1939 рік, Польща перестала існувати як держава. Нас окупували большевики. Але ці політичні зміни не захитали мого покликання. Мав я завжди бажання бути священиком і молився.

Коли німці зайняли нашу Україну, то тяжко було пережити їхню лють і знущання. Заходив до церкви у Самборі, і просив Марію, щоб мені допомогла. Дивні є дороги Божі. Але у провидінні Бога, через заступництво Марії. Вона приготувала мені дорогу наперед. А це сталося 1943

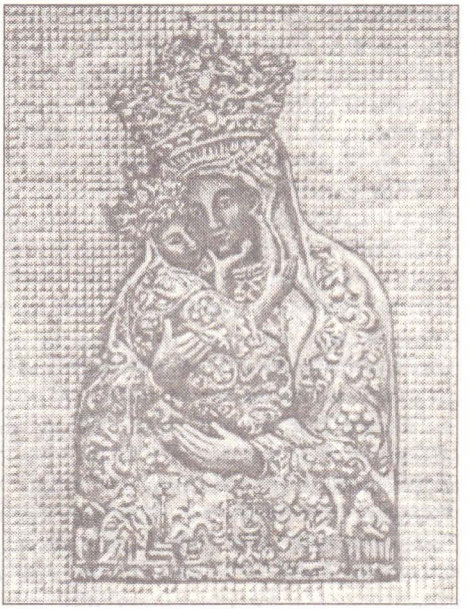

Чудотворна ікона Богоматері у м. Самборі

року, коли формувалася дивізія "Галичина". З любові до свого народу я до цієї дивізії добровільно записався, не питаючи нікого, навіть своєї матері. Місце мого рекрутського військового вишколу - місто Готенгафен (Ґдиня польською). Там я відбув 6 місяців. Підстаршини, які мене вчили, були врівноваженими, не були дикунами, як деякі. Спочатку я був у третій сотні. Опісля я став членом другої сотні. І тут хочу зауважити, що як би я був на рекрутському вишколі в Нойгамері, то після вишколу мене вислали б на фронт, під Броди у 1944 році. Але 5 полк, в якому я був вишколений, був призначений на Холмщину. Сотня,

у якій служив, стояла біля міста Володава. І там, на Холмщині, ця сотня перейшла до партизан УПА. І тут я бачу, як Марія оберегла мене від гірших обставин. Мав щастя бути в Холмі, де наш священик, військовий капелан, відправив Службу Божу у місцевому храмі. Я почувався щасливим, адже був у храмі короля Данила. В червні 1944 року п'ятий полк, у якому я був, повернувся до Німеччини, а в тому часі частини дивізії із Нойгамера виїжджали на фронт, під Броди. І там наша дивізія була оточена і розбита більшовиками. Опісля стала творитись нова дивізія, у місті Нойгамер. Звідти мене вислали на підстаршинський вишкіл. А частини дивізії були скеровані до Словаччини. Мене минула сутичка з комуністами у Словаччині. Коли закінчив підстаршинський вишкіл і повернувся до дивізії у Словаччину, до міста св. Мартина, то вже було там спокійно. Пізніше із Словаччини мене скеровують на курси навчитися знищувати танки. Коли виїхав із Словаччини на вишкіл, то вже тої самої ночі курси ліквідували, дали нам зброю і приготували до бойових дій. На щастя, надійшла телеґрама, і нас, українців, відпустили до своїх частин. А в тому часі дивізія із Словаччини йшла пішки з повним спорядженням до Словенії (Юґославія). Йшли вони місяць часу. В тому часі я їхав з моїми друзями - вояками цілий місяць. Ми виїхали з Ґданська, пізніше їхали через Німеччину і Чехію, аж до Словаччини. А звідти вже до Юґославії, у Словенію. Вже будучи у Юґославії, ходив у гори шукати партизан Тіто. Але ми таки їх і не зустріли. З Юґославії нас вислали на фронт до Австрії під Фельбахом. На фронті я був поранений у праву руку розривною кулею. Але перед тим, ніж був поранений, зрозумів, що жертвую своє життя з любові до свого народу. І не нарікав, коли був вже поранений. І закінчилася війна, перебував у шпиталі, тому мене обминув полон у Римині (Італія). Вже як вийшов із шпиталю, який знаходився у м. Кляґенфурт (Австрія), тоді із друзями - дивізійниками побував в одному таборі для біженців. Там же приїхали офіцери із польського корпусу генерала Андерса, який дислокувався в Італії. І ми, українці, вирішили записатися до того корпусу. І добре вчинили. Нас повезли до Італії, і там були два роки. Ми вже не відчували атмосфери різних таборів, а бачили красу Італії, зажили по-іншому. У 1957 році другий корпус ген. Андерса виїхав до Анґлії. І там нас звільнили до громадського життя. Брали на різні роботи Кожен вибирав те, що міг робити. До такого життя я був неприготований. А ще до того ростом малий, і фізично не такий сильний. Почав я свою працю у будівельній компанії. І там на роботі прилучився до майстра, який закладав водяні цементові рури, і я допомагав їх заліплювати цементом. Той майстер сам був ірландець за національністю, старша вже людина, і мені було добре при ньому. На тій праці в Анґлії я був п'ять років. У суботу їхав до міста, і перше, що робив, то йшов до католицької церкви і клякав перед образом Марії та просив Її: "Маріє, Матінко моя, допоможи мені стати священиком". Так я Її завжди просив. Любив читати українську пресу і одного дня одержав з Німеччини тижневик "Християнський Голос". Там знайшов дві адреси до отців Василіян у США і в Канаді. І не думаючи довго, написав до обидвох країн. Прийшла відповідь з Канади. Тоді магістром у Мондері був о. М. Соловій, ЧСВВ. Погодився мене прийняти, прислав потрібні документи. Я їх постарався виробити у канадському консуляті у Лондоні, одержав візу до Канади, і так 1952

року, у великодньому часі був вже в Мондері (Канада). В тому ж році вступив до новіціяту і перебув у ньому до кінця. Опісля - студії зі схоластики, під час яких збагатив свої знання і вивчив латинську мову. Вона була мені необхідною для подальших студій. Але і настав час терпіння. Канадська провінція не погоджувалася висилати мене до Рима на подальші студії. На щастя, приїхав на відвідини до Канади протоархимандрит Павло Миськів, ЧСВВ, головний настоятель Василіянського Чину. Це був його урядовий візит у 1957 році монастирями Канади. Це була освічена, досвічена і рішуча людина. Кожен мав нагоду із ним говорити. І до мене прийшла черга. У розмові з ним я розказав про себе і своє становище. Все-таки він дав свою згоду взяти мене до Рима на подальші теологічні студії. І тут бачу поміч Марії, що знайшла таку людину. У 1958 році виїхав до Рима і там почав студії у Ґреґоріянському університеті, у ньому навчають отці єзуїти. Студії пройшли добре, у Римі тоді одержав професію і став цілковито членом отців Василіян. А після чотирох років моїх студій, у 1962 році став священиком. Святив мене Екзарх у Анґлії кир Августин Горняк, ЧСВВ. Тоді святили 10 студентів. Після свячень поїхав на працю до Анґлії, до міста Брадфорда, де проживала велика кількість наших людей. Вони працювали на текстильних фабриках. У тому місті ми почали з о. М. Ничкою, ЧСВВ формувати Василіянський осідок у Великобританії, який і тепер існує та розвивається. В Анґлії вже як священик жив 5 років. Там і зустрів своїх побратимів з дивізії, один мене пізнав, коли я хрестив дитину. Місцеві українці радо нас сприймали і нам допомагали.

До Канади з Анґлії я повернувся у 1967 році. Настоятелі скерували мене до різних колоній, де проживають українські поселенці. Одного дня приїхала туристка оглядати церкву у місті Вегревіллі. Церкву їй відчинив, вона оглянула малювання у храмі. Коли вже виходила, я її спитав: "Звідки Ви приїхали?" А вона відповіла: "Із Чикаґо (США)". Тоді ще поцікавився, де вона народилася. Вона відповіла, що у місті Самборі в Україні. Ми, як земляки, почали приязно говорити. Під час розмови я спитав: "Чи вмієте малювати?" Гість відповіла, що вміє. Тоді я попросив, щоб намалювала чудотворну ікону Пречистої Діви Марії у Самборі. Жінка це зробила, її ім'я - Оксана Теодорович. І, роздумуючи опісля над тією подією збагнув, що Марія у Чикаґо знайшла жінку з Самбора, щоб саме через неї дати мені свій образ-ікону у моє 25-ліття священства. Цей ювілей я відзначав в 1987 році у місті Вегревіллі. Був я дуже зворушений, що Пречиста Діва Марія таким способом виявила свою материнську любов, бо тут у Канаді я з рідних нікого не мав. Ікону Пречистої Діви Марії із Самбора я одержав. Щиро подякував Оксані Теодорович за її такий щирий і дорогий моєму серцю подарунок. І тішуся, що маю чудотворну ікону Богоматері Самбірської у себе в кімнаті, і що я не самотній. Ікону опісля я поблагословив і перед нею правив подячну Службу Божу зі зворушеним серцем. За вияв такої любові щиро дякую Марії. Закликаю самбірчан: полюбіть її щиро, маючи у церкві чудотворну ікону Пречистої Діви Марії. До неї приходьте з довірою. Дякуйте Марії, що Вона обрала собі за осідок княже місто Самбір. Ви там у Самборі направду щасливі, маючи так предоброу Матрі для нас всіх. Чудотворна ікона Богородиці дарує поміч тим, які просять.

о. Йосафат КОНЧАК, ЧСВВ
(Канада)

КОЛИСЬ З'ЯВИТЬСЯ ХРЕСТ НА НЕБІ

У хрестопоклінну неділю, зрозуміло, що існує піст, і то великий. Але колись бувало таке, що одна дівка гуляла з сином голови колгоспу. Мати казала їй: "Гуляй, Марусю!" Вийшла згодом вона за іншого і мала три сини. Перший помер малим, хоч був здоровим. Другий був дорослим, коли мати не дозволила оженитись з однією дівчиною, і він скочив з сьомого поверха. Третій вже теж прийшов з армії, але нагло загинув у катастрофі. З Богом жартувати не можна. Та, що заохочувала гуляти - нині каліка...

Колись у церкві завалили богоборці престіл, а одна жінка пішла і викинула на двір його уламки. Нині вона лежить ціла покручена, і нога не гоїться.

Свого часу один чоловік, який вступав у партію, завалив хрест. Їхав потім до коханки і вбився на мотоциклі. У іншого хрестоборця дитина, яка ще й до школи не ходила, пішла за гусами і втопилася у ставі.

Санітар і санітарка насміхалися з чесного хреста. Незабаром коло того самого хреста він забився. Його ж дочка була вже доросла і мала двох дітей. Йшла біля дороги. Над'їхала машина, а жінка йшла на віддалі вісім метрів від дороги. Машина вискочила і вбила її, знову повернувшись на дорогу, і нікому нічого в машині не сталося. Навіть везли яйця, то ні одне з них не збилося. "Бог карає до четвертого покоління за зневагу себе й святих речей", - додала одна оповідачка. Інший землячок теж зневажив хрест, то за два дні зламав ногу, а син забився, та й троє дітей стали сиротами... Люди сьогодні можуть багато такого подібного розповісти. Зрозуміло, що з Богом жартувати не можна і дуже небезпечно. Дуже сердитими є на хрест і на ікони усякі сектанти. Добре, тоді чому ж є стільки чудотворних ікон Богородиці? І за зневагу святого хреста так Бог мститься?! Мабуть, що католики мають правдиву віру і вона Богові подобається!

Інший розніс трактором фігуру і голова відлетіла. Незабаром трактор роз'їхався і відбив голову його дочці... Бог усіх покличе до відповідальності. Люди нині за таке не карають, а Бог нічого не забуває і свою справедливу руку явно показує!

ПИЯЦТВО - ВОРОГ ЧЕСТІ І СЛАВИ

Пияки Царства Божого не успадкують (8)

Честь і похвалу людина здобуває нелегко, інколи впродовж цілого життя. Але часом це все легко втратити. Бо можна бути чесним ціле життя й мати пошану серед людей, але одним ганебним вчинком перекреслити усе.

Втрату поваги, слави, доброго імені може спричинити пияцтво. Воно, подібно до злого духа, швидко опановує душу людини. І це призводить до тяжких гріхів. Такі поняття як "повага" і "пияцтво" суперечать одне одному. І порада тільки одна: хочеш бути чесним - не пий!

Чи можна назвати поважним того, хто п'яний лежить під плотом, того, хто виспівує напідпитку сороміцькі пісні чи вживає лайливі, вульгарні слова? Звичайно, що ні. Чи можуть учні поважати п'яного вчителя, співробітники - п'яного керівника підприємства чи установи, діти - п'яного батька чи матір? Чи можуть виконувати їхні настанови чи вказівки? Зрозуміло, що ні. Бо п'яні керівники чи батьки - люди, які втратили авторитет, повагу близьких їм осіб. Ті пияки стають посміховиськом для інших. Отже, пияцтво ганьбить будь-якого чоловіка. Але Господь Бог обдарував його найціннішим - життям. Творець наділив людину розумом, який би вона повинна використати для того, щоб колись радіти у небі з ангелами. Але знаємо чимало прикладів, коли люди зрікаються такої гідності і вже на землі гублять себе.

Хоч якими би талантами, здібностями до науки чи роботи не обдаровував Господь - все це марно пропаде, втратить будь-яку вартість, якщо людина зловживатиме алкоголем.

Наведу вам приклад, який засвідчує про втрату честі та гідності через пристрасть до алкоголю. Мабуть, більшість знає про картину відомого італійського художника Леонардо да Вінчі "Тайна вечеря". Малюючи цю картину, знаменитий митець прагнув досконало зобразити божественні риси обличя Ісуса Христа. Але він зіткнувся з проблемою: важко знайти відповідне лице для малювання образу Христа. Одного разу Леонардо да Вінчі був у церкві на Службі Божій і мимоволі помітив молодого вродливого юнака, який ревно молився. Митець звернув увагу на стрункy постать юнака, його довге волосся, благородне обличчя. Хлопець походив

зі знатної, шляхетної родини. Коли Леонардо розповів про свій задум, то юнак погодився. Образ Ісуса Христа на картині було намальовано.

Минули літа. На великому полотні картини вже було зображено майже усіх апостолів. Лише одного Леонардо не міг ніяк намалювати - Юду Іскаріотського. Роками художник ходив до різних міст і шукав чоловіка, який би був подібним до образу Юди. Але ніде не знаходив. Тоді шукав у шинках, у місцях, де збираються пияки, розбійники і їм подібні. Придивляючись до облич, знайшов одного разу чоловіка, якого малював у своїй уяві: злий блиск в очах та риси обличчя, які мовби підтверджували моральне падіння. Коли Леонардо запропонував цій людині стати моделлю для намалювання образу Юди, то не почув відмови. Бо чоловік хотів трохи заробити. Малюючи образ Юди, художник дізнався про життя свого помічника. І дуже здивувався Леонардо, коли цей п'яниця-розбійник зізнався у тому, що давніше був тим юнаком - моделлю для малювання у картині "Тайна вечеря" обличчя Христа. За цей час юнак надзвичайно змінився. Його ніжне, благородне лице стало похмурим, суворим. Цей невдаха через пристрасть до чарки зійшов на манівці, втратив честь, повагу та добре ім'я. З Христа перетворився на Юду.

Нині ми також можемо розповісти чимало подібних прикладів. Скільки добрих християн чи людей, які мали талант, користувалися повагою серед людей, гублять, занапащують свою душу через пияцтво.

Наше дочасне земне життя швидко минає. Ми мусимо сумлінно та невпинно працювати. Дотримуватися Божих заповідей, уникати гріха. Кожній людині Господь дає потрібну ласку для вирішення різних проблем на дорозі спасіння. Кожен у змозі говорити слова св. Павла: "Все можу зробити при допомозі скріпляючого нас Ісуса Христа".

Слід назавжди зректися горілки, прийти до Святої Сповіді, прийняти Святе Причастя, перепросити Господа Бога, повернути собі добре ім'я та людську пошану. Сміливіше долаймо ці перші труднощі. Вимагається лише добра воля, а Бог допоможе.

Коли б ви, милі браття, перемогли себе і відцуралися пияцтва, то швидко би ви збагнули, що тверезе життя приносить більше радості та задоволення у житті. Не губіть пияцтвом своє життя, бережіть добре ім'я, щоб зберегти його й у вічності.

Пам'ятаймо ще про таку науку християнського катехизму: "Людське життя - цінний скарб, даний Богом. Господь Бог створив людину, щоб вона, живучи на цьому світі, користувалася його добрами та пізнавала Бога, в Нього вірила, Його любила, Його прославляла і виконувала Його святу волю та своїм праведним дочасним життям заслужила собі право на вічне, щасливе життя у небесному царстві".

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

Інформація для роздумів

● Один громадянин викурює протягом двох днів пачку цигарок вартістю 200 тис. крб. Таке "задоволення" коштує йому надто дорого: біля 3 млн. крб на місяць та приблизно 200 амер. доларів на рік. Чи варто тратити на цигарки стільки грошей, не беручи до уваги й шкідливість куріння?

ФАКТИ ТА КОМЕНТАРІ

● Святіший Отець Іван Павло II утворив Київсько-Вишгородський екзархат України, а його першим ієрархом став Преосвященний Любомир Гузар, студит. Вітаємо!

● Папа Іван Павло II 5-12 лютого відбув 69 апостольську подорож. Цим разом був у Центральній Америці. У Ґватемалі відвідав базиліку Чорного Христа в Ескіпуляс. Тут папа зазначив, що з Господнього дерева постійно народжуються плоди відкуплення. Коронував теж Святіший Отець образ Матері Божої у славі. Звідси полетів до столиці Нікарагуа-Манаґви. У столиці Венесуели, місті Каракасі триста тисяч молоді вітало Главу вселенської Церкви. Ґватемала має 10 мільйонів жителів, 800 священиків та 20 Владик. Був Святіший Отець і у Нікарагуа, що має 4 мільйони мешканців. Тут 11 єпископів і 350 священиків. У Сан Сальвадорі є 12 Владик і 500 священиків на 5 мільйонів католиків. Тут вітало папу понад два мільйони людей. Місцевий президент Арманд Калдерон Сол та його рідня є щирими та практикуючими католиками. Тут була громадянська війна, що спричинило 38 тисяч жертв. Венесуела має 19 мільйонів жителів і 4 тисячі священиків. Церква володіє 11 радіостанціями, чотирма телевізійними каналами, видає часопис "Релігія", заснований 1890 року. У цій країні є Марійська святиня у Коромото. 8 вересня 1652 року Мати Божа з'явилася вождеві індіанського племені і благала, щоб навернувся до християнської віри. Коромото (так називався цей вождь) хотів кинутись на ту з'яву, бо як же могла зайти жінка до його шатра. Але поява зникла, і залишився гарний образочок Пречистої Діви Марії. Саме папа відкрив нову святиню на честь цієї ікони Богородиці.

● Білоруси хочуть мати незалежну державу, і за це маніфестантів, як пише газета "Високий Замок", охоронці правопорядку били. Прихильники старої системи могли проводити маніфестації за сприянням урядових кіл.

● Німці дуже багато допомагають усім народам у Східній Європі. З того користають українці та інші нації. Досить дивно, бо Німеччина набагато бідніша матеріальними ресурсами, а стільки допомагає. Проте українці, що мають таку прекрасну землю, молоком і медом текучу, простягають руки по милостиню.

● УПЦ Київського патріархату видала молитовник, і там є наша благальна пісня. Багато автокефальних священиків правлять молебні до Серця Христового і маївки. Дехто критикує хресні дороги, бо вважає це латинським, а пропонує правити "пассії". А їх саме запозичив від латинників молдаванин Петро Могила. Виходить, що ці "пасії" є істинно східними? Коли йосафатівці (українці католики) щось гарне мають, то одразу закидають їм "латинізацію". Дивна така логіка і послідовність мислення, чи, властиво, їх нестача.

● Преса пише, що Україна заборгувала 8 мільярдів іншим країнам. 60% з того боргу винна північному сусідові. Справедливості тут не бачимо, бо коли б наші встановили світові ціни на цукор і подібне (при цьому розрахунок валютою), то цей борг набагато би змалів. В Україні ж є

поклади газу та інших корисних копалин. Зрештою, коли на заході до машин використовують спирт, то це можна без проблем і у нас робити. Адже маємо метановий газ, тощо.

● У Бразилії василіянська область св. Йосипа має 68 священиків, з них 17 отців - поза краєм. Також є 14 братів, 7 братів - богословів, 19 братів філософів, 10 новиків і 7 кандидатів. У прудентопільській семінарії є 108 студентів. В цій області душпастирює 17 єпархіяльних отців, є 50 домів сестер Служебниць, 14 - сестер Катехиток св. Анни, 5 - Інституту Катехиток Серця Ісусового, три доми сестер св. Йосипа і два - сестер Василіянок. Отці Василіяни мають 13 осідків. Прудентопільський монастир має 14 священиків. Це, здається, найбільша українська парохія у цілім світі. Тут працює видавництво, виходять часописи "Праця" і "Місіонар", діє книгарня св. Марини.

● У Румунії сподіваються відновити шість парохій на Мармарощині. Парохія в Перечу Маре повернута нашій Церкві. Молоді священики готуються до душпастирської праці у цих наших церковних громадах.

● Останні тижні великого посту відзначилися цього року великою кількістю каянників у наших церквах. Зокрема, це спостерігалося у монастирській церкві св. Онуфрія та василіянській парохіяльній св. Андрія (обидві - у Львові). Вельми побажаним з цього приводу є не відкладати великодної сповіді аж до останніх днів посту.

Володар БУЖЕНКО

З ПОТОКУ НОВИН

* * *

Аналітично-інформаційний журнал "Схід", що видається у Донецьку, у другому числі за 1995 рік, яке надійшло до читачів із запізненням, торкається питання релігійно-духовної кризи суспільства на Донеччині. Автор оглядової статті - декан факультету релігієзнавства Донецького відкритого університету Ігор Козловський, зазначає, що в Україні "величезна частина ортодоксальних віруючих є вірними Української греко-католицької церкви, яка більш мобільна і активна порівняно з православною. Ця мобільність виражається в тому, що всі внутрішні негаразди УГКЦ (а вони в тому, що Церква - це живий організм) вирішуються централізовано - є Ватикан, є свій кардинал, є величезний досвід католицької церкви. І тому УГКЦ не розпорошує дарма свої сили, а, використовуючи відпрацьовану діяльність українських католицьких чинів-орденів (василіяни, студити, редемптористи тощо), поступово розширює територію свого впливу. А досвід католицької церкви в катехизаційній та душпастирській роботі дає свої наслідки в більш свідомій релігійності і більшій соціальній активності греко-католиків порівняно з православними віруючими". До такого висновку прийшов автор аналітично-інформаційного журналу "Схід", який видається українською мовою в місті Донецьку.

Радіо Ватикан

РІДНИЙ КУТОК ДЛЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОЛОДІ З ВЕЛИКИХ МОСТІВ

Пам'ятною стала перша неділя Великого Посту для юнаків і дівчат з організації "Українська Молодь Христові" у м. Великі Мости на Львівщині. В цей день парох о. Володимир Юськів посвятив приміщення для молитовних зібрань. Дружно і віддано потрудилась молодь, щоб зробити свою кімнату по-домашньому затишною і приємною. Тут є молитовний куток на честь Пречистої Діви Марії - покровительки організації, бібліотека духовної літератури, багато вишивок, квітів.

Зі Львова приїхав привітати новоселів молодіжний експериментальний театр "Мета" з виставою "Ми повернулись" за творами Віри Вовк і документальними спогадами репресованих греко-католицьких священиків.

З початку свого заснування молодіжна організація з Великих Мостів підтримує тісний духовний зв'язок з отцями Василіянами. Добрими наставниками і доброчинцями для молодих християн є отці Василь Мендрунь, Василь Зінько, Дам'ян Кастран, Мартин Хабурський та Йосафат Воротняк.

За їх прикладом два члени організації "Українська молодь Христові" Франциск-Ростислав Глюз та Володимир-Вінкентій Смуляк обрали шлях служіння Церкві і народу у Василіянському Чині.

Тож нехай Господь обдарує великомостівську молодь подальшим духовним зростом та щедро нагородить її наставників!

ТАРАСІВ ДЕНЬ У ВОЛОДИМИРІ

У суботу, 9 березня відбувся у місті св. Йосафата Шевченківський вечір. Громадськість міста чисельно зібралася у палаці культури, і оркестр українських збройних сил виконав національний гімн. Потім виступав голова міськради П. Г. Мамедов, мали доповіді пані Верзун, Вижва та кандидат медичних наук (єдина у Володимирі), депутат міськради Любомира Коломиєць. Вона є активною парохіянкою української католицької церкви міста. Тема її доповіді була: "Шевченко-християнин і проповідник правди". Гарно виступила теж студентка педагогічного інституту.

На концерті виступали хор вчителів педагогічного училища імені Агатангела Кримського (він теж уродженець міста), хор музичної школи, ансамбль бандуристів музичної школи (діти з Устилуга). Співаки пані Стаханова і п. Бойко виконали дует Одарки і Карася із опери "Запорожець за Дунаєм" Гулака-Артемовського. Покладенням вінків перед монументом Т. Шевченка у слов'янському парку закінчилася святкова програма. У неділю пополудні була панахида за участю священиків УПЦ Київського патріархату (отці Миколай і Сергій) і Української Католицької Церкви (о. В. Зінько, ЧСВВ). Одночасно тут проведено великопосні реколекції.

Василь ЛІМНИЧЕНКО

AVĖ MARIA!

На сірих брижах ранок забілівся,
Немов воскресла з ночі ясна мрія...
Я з думкою про Тебе з ложа звівся:
Хвала Тобі, хвала!
Ave Maria!...

Встаю, щоб знову розпочати похід
Крізь хуртовини, вихри й буревії
Зловісної безжальної епохи-
Під синій омофор!...
Ave Maria!...

Благослови, Пречиста, ранній воздвиг
Моїх спромог, що забреніли в діях
І заблистіли в дні, мов срібні гвозди,
Мов ясні зорі в Твому омофорі!...
Хвала Тобі, хвала!...
Ave Maria!...

Остап ГРИЦАЙ

ЗОРЕСЛАВ

Ударили вечірні дзвони
на дзвіниці,
Полинули акорди ніжні
до зірниці;
Озвалася вечірня пісня
молитовна:
"О, радуйся, Маріє Діво,
ласки повна"...
Замовкли дзвони, втихла пісня
над полями...
Із тишиною сон блукає
між хатками...
У тихій синяві блискочуть
метеори,
А ген у небі тихо мріють
ясні зорі...

Роман КУПЧИНСЬКИЙ

МОЛИТВА

Маріє, Мати Христа Бога,
Трояндо запашна!
Чи вже повік для нас дорога
Така страшна?

Від Джінгісхана по-сьогодні
Дими, дими, дими...
Позаповнялися безодні
Ущерть кістьми.

Вже не приймають більше води
Ні крови, ані сліз,
Щороку поле маки родить
Червоні скрізь.

Маріє, Мати Бога-Слова,
Трояндо запашна!
Дай, щоб над нами встала знову
Нова Весна!

ЛЕВКО НА ПРОГУЛЯНЦІ

Відколи батько купив машину, то родина майже щонеділі пополудні кудись виїздить з міста. Левко тим дуже задоволений, бо привозить додому цілу жменю вражень і ними живе, розвиваючи свій світогляд.

Ціла родина одної неділі (тато з мамою, дві сестрички та Левко) як тільки вернулася з церкви, виїхала на прогулянку. Їхали досить довго. Нарешті прибули до селища. Залишили машину в татового родича і пішли пішки оглядати місцевість. Оглядали одну церкву, іншу, руїни якогось будинку, побували в музеї. Вертаючись, бачать, що стоїть хрест з написом. Тато з Левком і сестричкою Галею зупинилися та читали напис.

Саме тоді до них підійшов старенький чоловік і привітався. Почав розповідати таке: "Тут 1944 року повішено двох братів Олега і Василя. Була неділя, і зігнали людей з церкви на це дивитися. Коли вішали старшого, то той плюнув в очі катові і крикнув: "Смерть, погані". Другий теж з окликом "Слава Україні!" загинув. А опричники казали людям плескати в долоні, коли вмирали ці сини села". Дідусь далі не міг розповідати, і заплакав старечими сльозами. Левко бачив, що й тато та Галя обтирають сльози.

Вертаючись додому, Левко думав, за що знищили отих молодих порядних і чесних хлопців, адже вони любили свою землю і народ, та її боронили перед напасниками. Чи наші українці знущалися над кимось у чужих краях? Чого ті опричники шукали на нашій землі? По що сюди заблукали? Тато був увесь час задуманий і нічого не говорив. Мама навіть дивувалася, що повернення додому цього разу таке похоронно-панахидне. Ні Левко не щебече, ні Галя срібним голосочком не оповідає матері, що вона бачила і куди ходила.

У понеділок пішов Левко у школу. Товариші питалися його, де він був останньої неділі, та Левко якось не мав охоти говорити. Перед його очима постала ота кричуща кривда українському народові, який має повне право бути вільним на своїй землі. Зате Галя розповідала своїм подругам про останню поїздку. Пані вчителька, як довідалася про подію під час поїздки, то дала завдання школярам написати твір "Любов до свого народу".

О. М.

Кросворд "Марійський"

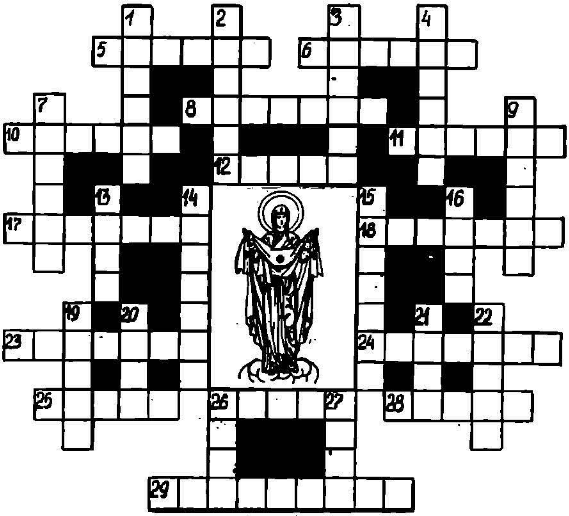

В даному кросворді три крапки замініть словом із пісні чи мо-литви, і ви швиденько його відгадаєте.

По горизонталі:

5. Звістить ... всему миру Гетсиманська весь. 6. До Тебе всі тут спішать віддати свій... 8. ... Свій принесла Ти в монастир, несучи з Собою божественний мир. 10. Під ... Марії Діви всі гуртуймось мужньо враз. 11. Обіцанна, обіщанна ..., стамна отвсюду злата. 12. О доле нещасна! ... моя згасла. 17. Левадою, долиною ... гуде, цвіточки збирає, в китиці кладе. 18. Шлють сльози, плач і .... 23. От небес, от небес чрез ... в сладость. 24. У Тебе поміч, Ти нам надія, Ти ... для нас усіх. 25. З душі ... без слів рветься. 26. Что нареку Тя, ах слів не маю, ... ся криє і гадка леліє. 28. Ти в любові нам сонце ясне, Нею повне ... красне. 29. І царює з Сином в небі, як ... сильна.

По вертикалі: 1. Бо Марія всіх приймає під небесний ... 2. А Ти заступиш всіх, Всеблагая, хто тільки прийде під Твій ... 3. Ти ... всім до Бога, мати Маріє! 4. Тоді положать на ... Твій тельців. 7. Потому Ти ... вибрала на дім, щоб ласки розляти обильні нам всім. 9. Тебе там, пізнала вся равська ..., Сокальська і Львівська, вся наша земля. 13. Де лиш звенить ... Божих слів. 14. Провадь нас ласкаво дорогою життя до неба, де ..., а смутку нема. 15. Зійде Сонце, що приверне всім прощення і спасення - зійде сам ... 16. Моли Ісуса, Пані ласкава, щоби прощена нам була ... 19. Лугами пісь звучна несесь, з дзвінниці грає ... 20. Убогі біжать всі перед можний Твій..., привітних їх пісней несеся гомон. 21. Тобі кланяєсь, Пречиста Зоре, земля і небо; поле і ... 22. Над людом нашим, Діво Маріє, погасло ... та й не зоріє. 26. Ти, як ..., цвітка біла, що світ Божий наповнила. 27. Радуйся, святая Діво, Радуйся, святая ..., Заслужила Ти у Бога більш жінок всіх благодати.

Склала Леся Штикало,
м. Львів

Відповіді на чайнворд-загадку "Великодню" (№ 4, 1996)

1. Захарій. 2. Йов. 3. "Вірую". 4. Юдея. 5. Яків. 6. Вероніка. 7. Ангел. 8. Леві. 9. Ісаак. 10. Канада. 11. Адам. 12. Молитва. 13. Амос. 14. Сихар. 15. Риба. 16. Авраам. 17. Магдалина. 18. Арарат. 19. Терен. 20. Неділя. 21. Яір. 22. Рим. 23. Макрина. 24. Апостол. 25. Лазар. 26. Роман.

| п | і | д | | х | р | е | с | т | | т | в | і | й | | с | т | а | ю |

У ВИДАВНИЦТВІ ОТЦІВ ВАСИЛІЯН "МІСІОНЕР"

ВИЙШЛИ ДРУКОМ:

о. Гечіч Б. **ВЕЛІННЯ БОГОРОДИЦІ З МЄДЖУГОР'Я**

ГОТУЮТЬСЯ ДО ДРУКУ:

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ

о. Когут М. **ЛІТУРГІЯ В КАЙДАНАХ**

Альберт Бессер С. Й. **БЛАГОСЛОВЕННА АННА-МАРІЯ ТАЇДЖІ**

ІДЕАЛЬНА ДРУЖИНА, МАТІР, ТЕЩА

МАРІЯ: ЗЕМНИЙ ШЛЯХ, ТРУДИ І ПОДВИГИ. БОЖЕСТВЕННА ІСТОРІЯ І ЖИТТЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ
/Переклад з англійської Корнелія І. Петришина